

Hvem graver i Danmarks jord?

Sammenslutningens Temadag 2012 blev afholdt fredag d. 28. september 2012 i Kerteminde på det smukke Johannes Larsens Museum. Emnet for Temadagen: **Hvem skal grave i Danmark? Fremtidens arkæologi!**

Som foredragsholdere var indbudt følgende: **Dorthe Veien Christiansen**, kontorchef i Kulturstyrelsen. Talte om museumslovens regler på arkæologiens område og om "evalueringen". **Erland Porsmose**, direktør for Østfyns Museer. Talte om nøddudgravninger og forskning. **Claus Feveile**, arkæolog på Østfyns Museer. Talte om arkæologien på et statsanerkendt museum. **Per Kristian Madsen**, direktør på Nationalmuseet. Talte om grundlaget for Museumsudredningens anbefalinger på arkæologiens område.

Efter ankomst og kaffe bød værten, formand for den lokale Museumsforeningen, Jørn Tvedskov og formand for S sammenslutningen Jens Olufsen velkommen. Dernæst blev ordet givet til kontorchef Dorte Veien Christiansen, Kulturstyrelsen.

Kulturstyrelsen er i dag inddelt i 4 centrer. Dorte Veien Christiansen er kontorchef for "Centret for kulturarv og arkæologi". Med museumsloven fra 2002 kom "den bygherre-betalte arkæologi" ind i loven. Denne bliver også kaldt "nød-arkæologien".

Kulturstyrelsen har det fulde ansvar for arkæologien i Danmark, og udarbejder hele tiden opgaver og retningslinjer til museerne. Disses budgetter og argumentationer skal indsendes for hver eneste undersøgelse.

Kulturstyrelsens ønske om nedskæring i antallet af de 42 museer, som i dag har de arkæologiske undersøgelser, er resultatet af en international evaluering. Evalueringspanelet havde repræsentation fra England, Tyskland, Norge, Holland og Sverige. Anbefalingerne blev, at Danmark burde kunne højne kvaliteten af den arkæologiske virksomhed med hensyn til produktion og sikring af viden. Samt anvendelse og formidling af den opnåede arkæologiske viden.

Hovedkonklusionen blev: "Danmark har generel set en god position i Europa, hvor arkæologien er integreret i de lokale museer med lokal forankring. Kulturen spiller her en positiv rolle."

Men på trods af den positive hovedkonklusion er der mange forslag til ændringer af de arkæologiske undersøgelser bl.a.:

Prioritere videnskabelige resultater i relation til aktuelle videnskabelige problemstillinger.

Kulturstyrelsen bør spille en aktiv rolle i udarbejdelse af en klar national og regional strategi for videns produktionen, samt udvikling af nationale oversigter.

Ekstra økonomi til sjældne og usædvanlige fortidsminder.

Kulturen bør spille en mere aktiv rolle.

Gennemgang af hele strukturen.

Stærkere og mere strukturerede regioner-/netværk på internationalt niveau. (Norge har i dag 5, Sverige har flere end Danmarks 42).

Udarbejdelse af publikationer efter udgravninger som ikke er finansieret af virksomhederne via bygherre.

Samarbejdet mellem museerne og universiteterne skal udvikles. Der skal udarbejdes regionale og nationale strategier med tilhørende prioriteringer. Beretninger skal være til rådighed for universiteterne - museerne har i dag den nyeste viden - universiteterne sækker bagud.

Der skal oprettes uddannelsesprogrammer. Der skal udarbejdes nationale og regionale strategier og oversigter. Understøtte seminarer, konferencer, forskning, publikationer, samarbejde og netværk.

Kommende kvalitetskrav: "Et juridisk og økonomisk ansvarligt museum med adskilt økonomi fra museets virksomhed og med selvstændigt regnskab." Tidsplanen kan ses på Kulturstyrelsens hjemmeside.

Det historiske samarbejde i Danmark mellem de professionelle og amatør-arkæologerne er ikke med i den internationale evaluering. Dorte Veien Christiansen ved ikke hvorfor. Samarbejdet med de frivillige skal i øvrigt undersøges i de kommende år.

Fra salen kom et forslag om, at der i den nye museumslov burde indskrives, at museerne direkte pålægges at samarbejde med museums foreningerne. Dorte Veien Christiansen lovede at tage dette med til ministeriet.

Foto: Dorte Veien Christiansen

Jens Olufsen (foto) var uforstående overfor, at arkæologien ikke var en del af Museumsloven, som p.t. var i høring. Tværtimod besluttes arkæologiens fremtid på administrativt niveau, trods det at disse ændringer fører til større ændringer end den nye Museumslov, som jo er udmeldt som en videreførelseslov.

Det gav ikke anledning til konkrete svar!

Efter en dejlig og velfortjent frokost blev det direktør dr. Phil. Erland Porsmose, Østfyns Museer tur til at fortælle om arkæologien på Østfyns Museer, herunder varetagelse af nøddudgravninger og forskningsudgravninger.

Erland Porsmose fortalte herefter veloplagt om sine egne erfaringer som nøddudgraver og om forskningsudgravninger, som han havde været med til i tredive år. Han fortalte om udviklingen i de år med en økonomi som i dag er 50 gange større end for 30 år siden, og om hvordan alt tidligere blev finansieret af det offentlige evt. af fonde til i dag med hovedsagelig bygherre – betalte udgravninger. Foto: E. Porsmose

Østfyns Museer består af 2 kulturhistoriske museer: Kerteminde og Nyborg som igen udgøres af 4 afdelinger: 1. Nyborg Slot, 2. Johannes Larsens Kunstmuseum, 3. Vikingemuseet Ladby og 4. Mads Lerches Gård.

Odense varetager arkæologien for Nyborg og Ladby. Arkæologien i Kerteminde har Museet selv ansvar for.

På sigt er Østfyns Museer ikke store nok til bygherrebestemt arkæologi. Museet arbejder derfor på et samarbejde med Sydfyns museer.

Et notat om "Nødd-arkæologi og Museumsudredning" af Erland Porsmose kan fås ved henvendelse til Kerteminde Museum.

Næste oplægsholder var arkæolog **Claus Feveile**, Østfyns Museer, som talte om arkæologien på et statsanerkendt lokalmuseum.

Også Claus Feveile fortalte veloplagt om sine erfaringer som arkæolog. Nøddudgravninger udgør 99 % af udgravningerne i dag.

Der er mange ensartede udgravninger – repetition som ikke bidrager til ny forskning men belyser helheden lokalt. Der skal ikke kun graves efter "Fyrtårne" som vil overhale alle andre udgravninger.

Det er typisk personen – den ansatte det enkelte sted – der er vigtigere end om der er få eller mange.

Fra salen: "Man kan godt være god selv om man er lille – selvfølgelig skal der altid samarbejdes. På det uformelle plan *bliver* der samarbejdet. Det er der gjort hele tiden. Store organisationer kan også være mangelfulde.

Efter kaffen med hjemmelavet chokoladelag-kage blev ordet givet til direktør Per Kristian Madsen, Nationalmuseet om grundlaget for Museumsudredningens anbefalinger på arkæologiens område.

Foto her under: Møde afholdes i Johannes Larsens værksted.

Hvem har forskningsretten?

Tidligere var det udgraveren. Sådan er det ikke mere. Ifølge lovens kapitel 8 skal der samarbejdes om "nyere tid". Derfor er det nødvendigt med større enheder for at opnå en ensartet behandling af bygherrerne.

Men stram styring – giver stagnation. Mange regler dræber kreativiteten. Det er vigtigt med gode "korridorftaler", hvor ting kan køres igennem.

Per Kristian Madsen

Middelalderarkæolog og kunsthistoriker Per Kristian Madsen fortalte om sit arbejdsliv, sin ansættelse på Nationalmuseet i 1999 og senest som museumsdirektør i 2008.

"Der er ikke mange penge at rutte med i forskningen – men dem man får, kan bruges bedre! Som man siger: Der er to ulykker: Den ene er for mange penge, den anden er for få penge!"

SAMMUS

Nyhedsbrev nr. 2 – 2012

Danish Federation of Friends of Museums

Nationalmuseet har ingen bestyrelse, men hører direkte under ministeriet og ministeren "himsel". Museet har 550 ansatte, heraf 20 fastansatte arkæologer + det løse.

Nationalmuseet varetager Marineundersøgelser og kirkearkæologi for hele landet, samt nøddudgravninger for Kirken.

Der ud over varetages arktisk arkæologi i et stort område i samarbejde med Canada.

Bygningsarkæologien varetages fra Frilandsmuseet. I perioden 1930 – 2084 vil man fra Nationalmuseet have gennemgået samtlige kirker i Danmark.

P.t. foregår Vikingundersøgelser ved Tissø. Udgravninger af en ældre kirke i Jelling, som er Danefæ område. Bevaringsforskning. Landskab, fund og monumenter.

Forskning må ikke forringes. Også den skal være på samme niveau overalt i landet. Og dette er ikke til forhandling fastslog Per Kristian Madsen.

Det er forskning, forskning, forskning. Der flyttes 10 mill. til forskning som har ligget i KUAS. Derfor er det nødvendigt at forskere er i besiddelse af en PHD. Man skal have nationale strategier.

Konserveringen ligger i museumsloven. Den må ikke være konkurrenceforvridende. Det er museerne, som har det fulde ansvar for konserveringen.

"Hvis genstandene rådner på Nationalmuseet er det er meget beklagelig – og det er mit ansvar."

Med denne bemærkning blev der sat punktum for dagens tema.

Museet har 45.000 besøgende om året. Det blev årets museum i 2007. Gik sammen med Nyborg i 2009 til Østfyns Museer.

Det frivillige engagement er med i den professionelle bestyrelse

Der sidder 3 personer fra hver venneforening i bestyrelsen. Et stort antal af venneforeningernes medlemmer arbejder som frivillige. 40 som kustoder. I arkivet er der 100 aktive. Der er ventelister for at blive guider på museerne. Af fremtidsaktiviteter er man i gang med at bygge et vikingskib og med at producere en film om Johannes Larsen.

Formand, Jens Olufsen, for S sammenslutningen afsluttede dagen med en stor tak til oplægsholderne og museumsforeningen for et flot arrangement i smukke omgivelser. Derefter omvisning på museet med Jørn Tvedskov som guide og han var ikke kedelig. Et smukt museum med dejlige billeder af Johannes Larsen og en flot særudstilling med Sven Havsten-Mikkelsen.

Referat: Lillian Kristensen, sekretær

Redigering og foto: John Holmer

Foto: Møllen ved Johannes Larsens hus.

Museet ønsker flere udstillinger i samarbejde med andre museer. Man indgår i en fællesudstillinger med Roskilde, Trelleborg og Ladby. Man er i gang med opbygning af en egentlig forskningsstrategi for museet, en digitaliseringsstrategi, samt en strategi for formidling. "Reging" og "Henrik" skal forenes til et fælles registreringssystem.

En ny museumslov ER nødvendig. Nogle kommuner har givet mere til museerne end andre, derfor indgår et mindstebeløb i den nye lov for alle. Nationen må betjene borgerne ens og på samme niveau.

En solid lokal forankret Museumsforeningen.

Derefter fik bestyrelsesformand Jørn Tvedskov, "Museumsforening for Kerteminde og Omegn", ordet. Han fortalte med begejstring om den lokale museumsforening, som er stiftet i 1935 og har ca. 2500 medlemmer. Foreningen fik sin første museumsbog/blad i 1983.